

Reforma taxelor pe poluare – un pas necesar pentru asigurarea unei creșterii economice verzi

Alexandru Fala

Director de program, Expert-Grup

Februarie, 2023

Resursele naturale de care dispune Republica Moldova sunt într-o stare precară. Apa este o resursă deficitară, iar gradul de împădurire a țării este extrem de mic¹. La aceasta se adaugă gestionarea ineficientă a deșeurilor și creșterea poluării determinată de emisiile de la transportul auto. Totodată, Republica Moldova nu reușește să valorifice pe deplin potențialul instrumentelor fiscal-bugetare în soluționarea problemelor de mediu. Pe parcursul mai multor ani, cheltuielile bugetare destinate protecției mediului au fost extrem de mici. De asemenea, o serie de carențe ce țin de reglementarea taxelor de mediu erodează din capacitatea acestora de a stimula un comportament prietenos cu mediul din partea populației și a firmelor. Sistemul taxelor de poluare existent în Republica Moldova este învechit, nu corespunde practicilor din alte state și întârzie în racordarea cu alte reforme efectuate în domeniul protecției mediului. În acest context, prezentul studiu își propune drept scop realizarea unei diagnosticări a practicii naționale în domeniul aplicării taxelor pe poluare. Studiul se finalizează cu un set de propuneri privind eficientizarea aplicării taxelor pe poluare.

SISTEMUL TAXELOR DE MEDIU ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Republica Moldova are un cadru legal complex care prevede și utilizarea instrumentelor fiscal-bugetare în vederea promovării politicilor de mediu. Viziunea statului privind aplicarea instrumentelor economice este stipulată în „Strategia de mediu pentru anii 2014-2023²”. Astfel, obiectivul specific nr. 4 din Strategie prevede reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului și îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului. Acest obiectiv urmează a fi atins „prin îmbunătățirea și eficientizarea instrumentelor fiscale și economice în domeniul protecției mediului și prin modificarea sistemului de fonduri ecologice”. Principalele 2 documente care reglementează aplicarea taxelor de mediu sunt Codul Fiscal și Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului. Totodată, și în alte acte normative sunt reglementate unele aspecte ce se referă la aplicarea instrumentelor fiscal-bugetare.

Plățile fiscale și cele para-fiscale au un rol important în implementarea politicilor de mediu. În Republica Moldova există următoarele plăți fiscale și para-fiscale:

1. *Taxe pentru eliberarea de acte permissive de mediu* sunt stabilite în „Nomenclatorul actelor permissive” aferent Legii nr.160/2011 privind reglementarea activității de întreprinzător³;

¹ <https://mediu.gov.md/indicatori/index.html>

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=48131&lang=ro

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120955&lang=ro#

2. *Taxele de mediu* sunt reglementate în Codul Fiscal (taxele pe energie, transport și pentru resursele naturale) și în Legea 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului (taxele pe poluare);
3. *Amenzi pentru încălcarea legislației de mediu* sunt aplicate pentru săvârșirea unor acțiuni interzise (ex., braconaj, tăieri ilegale de păduri, infracțiuni ecologice). Cuantumul acestora este prevăzut în legislația contravențională și cea penală;
4. *Prejudiciul adus mediului în rezultatul poluării* este reglementat printr-o serie de instrucțiuni, metodologii și legi.

Taxele de mediu sunt împărțite în 4 categorii: taxe pe energie/combustibili, taxe pe transport, taxe pe poluare și taxe pe resurse. Această repartizare este utilizată inclusiv de către EUROSTAT⁴. De altfel, și Republica Moldova tinde spre o abordare similară (Anexa 1). Studiul „*Taxe, amenzi și sancțiuni pentru prevenirea activităților dăunătoare pentru biodiversitate*”⁵ prezintă aceleași categorii a taxelor de mediu.

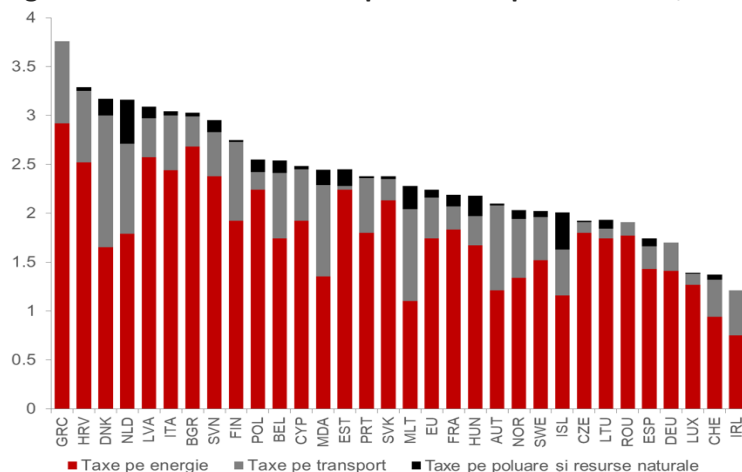
În pofida practicilor internaționale, autoritățile din Republica Moldova au o interpretare îngustă a taxelor de mediu. Astfel, în Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 în calitate de instrumente fiscale sunt abordate doar taxele pentru utilizarea resurselor naturale și plățile pentru poluarea mediului, la care se mai adaugă și plățile para-fiscale, cum ar fi amenzile și prejudiciul. În același timp, taxele pe energie și taxele pe transport nu sunt tratate ca taxe de mediu, fapt ce reduce implicarea instituțiilor publice responsabile de protecția mediului în „modelarea” instrumentelor fiscale destinate îmbunătățirii situației ecologice.

În Republica Moldova, încasările din taxele de mediu raportate la PIB sunt comparabile cu cele din Uniunea Europeană. Între 2015 și 2021, încasările din taxele de mediu aproape s-a dublat și au crescut de la aproape 2,8 miliarde lei la peste 5 miliarde lei. La capitolul raportul dintre veniturile din taxele de mediu și PIB, Republica Moldova are o poziție medie față de alte state europene. Astfel, în 2020 în Moldova s-a atestat încasări ce reprezentau 2,5% din PIB, iar în UE acest indicator a fost de 2,24% (Figura 1). În 2021 comparativ cu 2015 încasările din taxele pe energie (accizele la combustibili) s-au majorat de la 1,6 la circa 2,8 miliarde lei. În aspect comparativ, încasările din taxele pe energie raportate la PIB sunt relativ reduse în Republica Moldova comparativ cu alte state europene. De exemplu, în 2020 raportul dintre veniturile din taxele pe energie și PIB atestat în Republica Moldova era cu 0,4 p.p. mai mic decât valoarea medie a indicatorului înregistrat în UE. În ultimii ani taxele pe transport au avut o evoluție oscilatorie. Din 2017 și până în 2021 încasările din taxele pe transport au variat între 1,8 și 2 miliarde lei. Totodată, comparativ cu statele europene, Moldova are unul dintre cele mai înalte nivele ale încasărilor din taxele pe transport în raport cu PIB-ul. În 2020, în țara noastră acest indicator constituia 0,9% și era de 2 ori mai mare decât media UE. Pentru a realiza comparațiile internaționale, taxele pe poluare și cele pe resurse au fost comasate. Această abordare a fost preluată de la EUROSTAT, care prezintă în formă agregată informațiile privind încasările din taxele pe poluare și cele pe resurse. Veniturile din aceste taxe au crescut în perioada anilor 2015 – 2021, de la 250 la aproape 400 milioane lei. Comparativ cu țările europene, în Moldova veniturile din taxele pe resurse și pe poluare raportate la PIB sunt destul de înalte. În 2020, în țara noastră încasările din taxele pe poluare și pe resurse naturale au reprezentat 0,16% din PIB și au fost de 2 ori mai mari decât nivelul mediu înregistra în UE.

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

⁵ http://madr.gov.md/sites/default/files/Documente%20atasate%20Advance%20Pagines/Catalog_Taxe.pdf

Figura 1. Încasările din taxele pe mediu raportate la PIB, %

Sursa: EUROSTAT, Ministerul Finanțelor, BNS, calculele autorului

În pofida faptului că actualul sistem al taxelor de mediu generează venituri la buget, acesta contribuie marginal la rezolvarea problemelor ecologice. Comparativ cu alte state europene, Republica Moldova utilizează în cel mai ineficient mod instrumentele fiscal-bugetare pentru a ameliora starea mediului⁶. O eficiență mai mare poate fi atinsă și fără sporirea nivelului taxelor de mediu, însă e necesară o creștere substanțială a cheltuielilor guvernamentale destinate protecției mediului⁷. În cazul taxelor de mediu accentul trebuie pus pe aspecte care țin de o mai bună țintire a taxelor⁸.

APLICAREA TAXELOR PE POLUARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Republica Moldova are un sistem complex al taxelor pe poluare. Legea privind plățile pentru poluare a fost adoptată în 1998. Deși, legea a fost modificată de-a lungul timpului conceptul de taxare nu s-a schimbat. Sistemul de taxare este destul de confuz și presupune aplicarea mai multor formule cu diferiți coeficienți și normative. În general, calcularea taxelor pe poluare e complicată și necesită un efort serios din partea agenților economici. Cel mai elocvent exemplu în acest sens sunt plățile pentru emisii și deversări. Astfel, mărimea plății pentru *emisii și deversări* se determină ca produsul dintre masa normativă a poluantului și normativul plății, care este reprezentat de o sumă fixă. La rândul său, masa normativă se calculează prin înmulțirea masei reale a poluantului cu un coeficient de agresivitate, specific pentru fiecare substanță. Normativul plății este diferențiat în funcție de zona geografică. Normativele aplicate în Chișinău și Bălți sunt mai mari decât cele utilizate în restul țării. Totodată, în cazul emisiilor în atmosferă și a deversărilor cu ape reziduale legea prevede o taxare mai mare pentru depășirea limitelor admisibile. În acest sens se utilizează câteva concepte specifice: (i) concentrația maxim admisibilă - normativ tehnico-științific care stabilește concentrația maximă ce nu are efecte negative asupra sănătății umane și a mediului; (ii) emisie limitat admisibilă - normativ tehnico-științific prin care se stabilește

⁶ Fala, A., Pîntea, D., Cantaragiu, I., Coșeru, I., Aplicarea instrumentelor fiscal-bugetare în soluționarea problemelor de mediu, Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”/ Centrul Național de Mediu, Chișinău, 2020, p. 38, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Compressed_Studiu_Instrumentele_fiscal-bugetare_aplicate_yn_domeniul_mediului.pdf

⁷ *Ibidem*, p. 38

⁸ *Ibidem*, p. 39

concentrația de poluanți emiși în stratul de aer atmosferic de lângă sol, de la o sursă sau de la un grup de surse, care nu depășește normativele concentrației maxim admisibile; și (iii) deversare limitat admisibilă - masa maximă a poluanților în apele reziduale, admisibilă pentru evacuare. În cazul depășirii limitelor admisibile la calcularea valorii taxei se utilizează un coeficient de multiplicare. Și calcularea celorlalte plăți pe poluare presupune utilizarea mai multor parametri, însă nu este atât de complexă ca și în cazul plăților pentru emisii și deversări. *Taxele pe ambalaje* sunt reprezentate de sume fixe aplicate pe bucată de ambalaj. Ambalajele sunt divizate în 3 categorii: ambalaje din plastic, ambalaje din aluminiu și ambalaje primare compozite. În cazul *mărfurilor ce în procesul utilizării cauzează prejudiciul mediului* se aplică taxe ad-valorem pe valoarea produselor plasate pe piață, fie la import sau în cazul producerii interne. Această taxă se aplică pentru 15 grupuri de bunuri, indicate în anexa nr. 8 la Legii 1540/1998. *Deșeurile* sunt repartizate în 5 grupe în funcție de gradul de toxicitate. Pentru fiecare grupă se aplică normative de plată separate, care sunt mai mari, dacă deșeurile au grade mai înalte de toxicitate. Valoarea taxei pentru depozitarea deșeurilor este egal cu produsul dintre normativul de plată, salariul minim pe economie și cantitatea depozitată de deșeuri.

În Republica Moldova, taxele pe poluare corespund doar într-o anumită măsură practicilor internaționale. La nivel internațional, în mare parte, taxele de mediu sunt reprezentate de sume fixe plătite pe unitate fizică (de obicei, unități de masă) de ceva ce dăunează mediului. În acest sens, nu toate taxele pe poluare din Republica Moldova sunt conectate direct cu cantitatea efectivă a poluanților. O relație proporțională, însă una destul de complexă, este între valoarea taxei, pe de o parte, și emisiile, deversările de poluanți, și cantitatea deșeurilor depozitate, pe de altă parte. Există o oarecare relație între valoarea taxei și cantitatea de ambalaje și nu există nici o relație dintre taxele pe mărfurile ce în procesul utilizării cauzează poluarea mediului și masa acestor produse. De asemenea, în alte state se practică ajustarea periodică a taxelor pe mediu la inflație. În Republica Moldova, sunt taxe de mediu care nu se indexează. Pe de o parte, accizele la combustibil sunt ajustate anual la rata inflației, iar taxele pe mărfurile ce cauzează poluarea, în mod implicit încorporează dinamica prețurilor, deoarece se aplică pe valoarea produselor. Pe de altă parte, între 2008 și 2022 prețurile s-au majorat de 2,5 ori, iar normativele plăților pentru emisii și deversări au fost majorate doar în 2020 cu 20%.

Sub aspect structural, cea mai mare parte din veniturile aferente taxelor pe poluare vin din aplicarea taxelor pentru mărfurile ce în procesul utilizării cauzează poluarea mediului, în timp ce veniturile ce provin din taxele pe emisii, deversări și depozitarea deșeurilor sunt destul de mici. În 2021, 56% din încasările provenite din plățile pentru poluarea mediului au fost determinate de taxarea mărfurilor ce poluează mediul, iar 40% din venituri au rezultat din taxarea ambalajelor. Și doar 4% din acumulările din plățile pentru poluare erau asociate cu aplicarea taxelor pe emisii, deversări și depozitarea deșeurilor. Această structură a încasărilor nu a cunoscut schimbări majore în timp și rămâne relativ constantă.

IMPACTUL TAXELOR PE POLUARE ASUPRA STĂRII MEDIULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

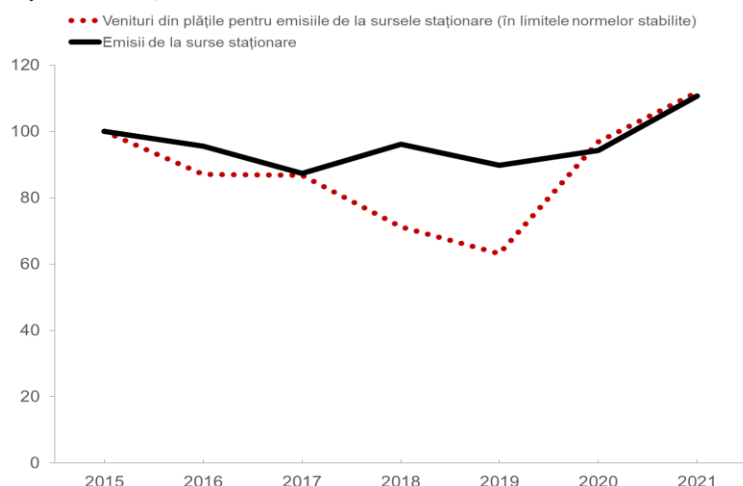
Deși se atestă o anumită corelare dintre încasările din taxele pe poluarea și poluarea efectivă, se pare că efectul taxării asupra poluării este marginal. În pofida majorării încasărilor din taxele pe poluare, nivelul poluării nu se diminuează. Acest fapt, mai degrabă indică asupra eficienței reduse a taxării. De altfel, această concluzie corelează cu constatările prezentate în alte documente: „Studiu de performanță în domeniul protecției mediului.

Republica Moldova⁹, Raportul auditului de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova¹⁰, Aplicarea instrumentelor fiscal-bugetare în soluționarea problemelor de mediu¹¹.

Cea mai mare parte a emisiilor de poluanți în aer provin de la transportul auto, totuși în ultimii ani se atestă o creștere mai intensă a degajărilor provenite de la sursele staționare. În funcție de an, transportul generează de 10-20 de ori mai multe emisii decât sursele staționare (agregat tehnologic imobil, care în procesul de exploatare elimină în atmosferă substanțe poluante). Taxele pe energie și cele pe transport sunt direcționate spre reducerea emisiilor de la transportul auto, în timp ce taxele pe poluare sunt orientate spre diminuarea emisiilor de la sursele staționare. În 2021 comparativ cu 2019 emisiile de la sursele staționare au crescut de la 14,2 la 17,5 mii tone. În acest context, trebuie de menționat că în perioada 2001-2021, cele mai mari emisii s-au înregistrat în 2005 (20,3 mii tone), 2006 (19,6 mii tone) și în 2021 (17,5 mii tone). În general, se atestă o corelație pozitivă pronunțată (coeficient de corelare de 0,7 puncte) dintre emisiile de la sursele staționare și încasările din plățile, exprimate în prețurile constante ale anului 2015, aferente acestui tip de emisii. Corelația înaltă se datorează și majorării normativelor de plată în 2020. În consecință din 2020 ritmurile de creștere a încasărilor din plățile pentru poluare au ajuns ajungă ratele de creștere a emisiilor în atmosferă (

Figura 2).

Figura 2. Emisii de la surse staționare și venituri din plățile pentru emisiile de la sursele staționare, indice de creștere față de 2015, %

Sursa: Ministerul Finanțelor, BNS, calculele autorului

⁹ Comisia Economică a Națiunilor Unite Pentru Europa, Studiu de performanță în domeniul protecției mediului. Republica Moldova, Studiul al treilea. Rezumat, 2014,

https://unece.org/DAM/env/epr/epr_studies/Synopsis/Moldova_III_Synopsis_RO.pdf;

¹⁰ Curtea de Conturi, Raportul auditului de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova, 2017,

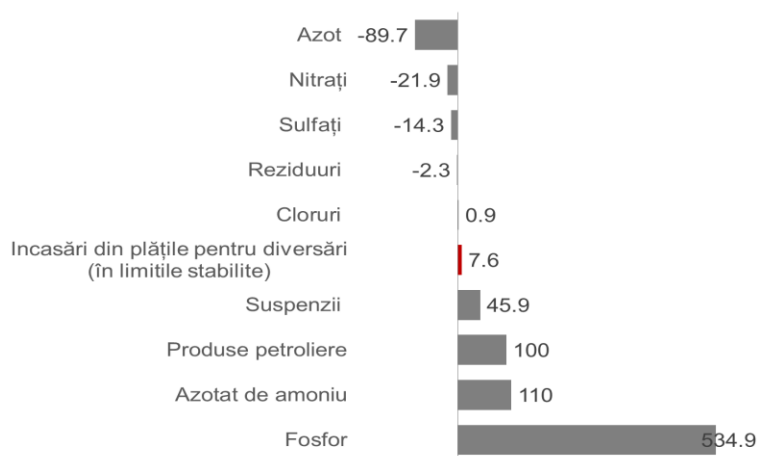
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=99718&lang=ro

¹¹ Fala, A., Pîntea, D., Cantaragiu, I., Coșeru, I., Aplicarea instrumentelor fiscal-bugetare în soluționarea problemelor de mediu, Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”/ Centrul Național de Mediu, Chișinău, 2020, p. 38,

https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Compressed_Studiu_Instrumentele_fiscal-bugetare_aplicate_yn_domeniul_mediului.pdf

Deși plățile pentru deversări ar putea avea o anumită eficiență, în ultimii ani se atestă o creștere rapidă a deversărilor. Astfel, scăderea deversărilor de reziduuri, sulfați, azot și nitrați a fost surclasată de creșterea scurgerilor de suspensii, cloruri, fosforul, azotatul de amoniu și produse petroliere (**Error! Reference source not found.**). Mai mult, și majorarea încasărilor din plățile pentru deversări, exprimată în prețuri constante, a fost mult mai mică decât sporirea deversării mai multor tipuri de poluanți. De altfel, creșterea deversărilor se reflectă și în calitatea apei. Majoritatea probelor prelevate din sursele de alimentare cu apă nu corespund parametrilor sanitaro-chimici în vigoare. Între 2015 și 2021 ponderea probelor preluate din sursele centralizate de alimentare cu apă ce nu erau conforme normelor sanitare a variat între 53% și 61%. În aceeași perioadă, ¾ din probele prelevate din sursele decentralizate de alimentare cu apă nu corespundeau rigorilor sanitaro-chimice.

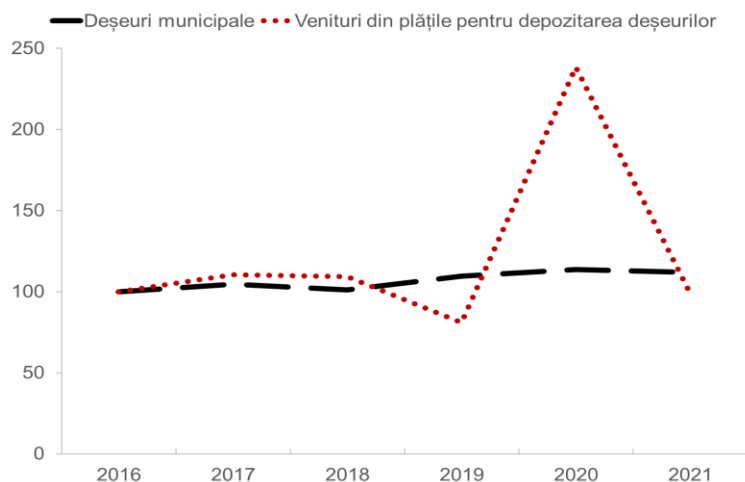
Figura 3. Evacuarea unor substanțe poluante cu apele reziduale în obiectivele acvatice, modificare 2019-2021 față de 2014-2016, %

Sursa: BNS, calculele autorului

În general, încasările asociate depozitării deșeurilor cunosc o evoluție sinuoasă și nu determină curbarea tendinței de creștere a deșeurilor municipale. În 2021 comparativ cu 2016 deșeurile municipale s-au majorat cu aproximativ 12%, în timp ce încasările din plățile pentru depozitarea deșeurilor, exprimate în termeni reali, s-au redus cu 0,9%. Trebuie de menționat că în 2020 s-a atestat o dublare a încasărilor din plățile pentru poluare în raport cu anul 2016 (Figura 4). Totuși această evoluție nu a avut consecințe majore, iar tendința de creștere a deșeurilor municipale a rămas relativ intactă.

Figura 4. Deșeuri municipale și veniturile din plățile pentru depozitarea deșeurilor, indice de creștere față de 2016, %

Sursa: BNS, calculele autorului

DISFUNȚIONALITĂȚILE ACTUALULUI SISTEM DE TAXARE A POLUANȚILOR

În general, putem evidenția câteva probleme comune ce țin de aplicarea taxelor de mediu, dar care se referă și la taxele pe poluare. Dacă ținem cont de bunele practici internaționale în domeniul taxării, atunci pot fi enunțate următoarele probleme:

- *Obiectul impozitării nu are conexiune directă cu cantitatea de poluanți.* Această este cea mai mare carență a taxelor pe transport și taxelor pe poluare din Republica Moldova. În cazul taxelor pe poluare, cel mai elocvent exemplu în acest sens este reprezentat de taxele ad-valorem pe mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului. Impozitarea ambalajelor, doar, parțial este conectată la cantitatea ambalajelor. Valoarea plăților pentru emisii, deversări și depozitarea deșeurilor este direct proporțională cu masa poluanților, însă această legătură este destul de greu de sesizat, din cauza aplicării unor formule complexe de calculare a taxelor. Această practică nu creează stimulente pentru un comportament prietenos față de mediu, deoarece agenții economici nu percep legătura dintre taxare și poluare. Mai mult, actuala formulă de taxare a mărfurilor ce cauzează poluarea mediului și chiar poate avantaja poluarea. Ori agentul economic, pentru a-și reduce valoarea impozitului, poate să importe cantități mai mari de mărfuri poluante la prețuri mai mici;
- *Nu există un mecanism de „indexare” a taxelor de mediu.* Cu excepția accizelor la combustibili și, indirect, a taxelor pentru mărfurile ce cauzează poluarea în procesul utilizării, alte taxe de mediu nu se ajustează regulat la dinamica prețurilor. Acest fapt duce la diminuarea în termeni reali a valorii taxelor, ceea ce diminuează costurile de utilizare a instalațiilor și tehnologiilor poluante pentru agenții economici;
- *Existența unei taxări diferențiate, atât regional, cât și în funcție de utilajul/echipamentul utilizat în cazul plăților pentru emisii și deversări.* Niveluri diferite de taxare în cazul plății pentru emisii de la surse staționare și plății pentru deversările de poluanți cu ape reziduale creează premise pentru mutarea proceselor de producție nocive către zone sau către utilaje/echipamente cărora le este asociat o taxare mai mică, fapt ce nu stimulează firmele să investească în tehnologii prietenoase mediului;

Pe lângă, aspectele generale, plățile pentru poluarea mediului sunt caracterizate și prin disfuncționalități specifice:

- Lista mărfurilor care în procesul utilizării cauzează prejudiciu mediului este prea lungă. De exemplu, în Lituania, în Legea privind taxarea poluării mediului sunt prezentate doar 7 tipuri de produse considerate

nocive, în timp ce în Republica Moldova în anexa nr. 8 la Legea 1540/1998 sunt menționate 15 categorii de mărfuri.

- De multe ori se atestă o interpretare eronată în cazul taxării ambalajelor și a mărfurilor. În articolul 11, punctul 4, alineatul 2 din Legea nr. 1540/1998 se stipulează că taxa se aplică pe ambalajul din materiale plastice, clasificat la pozițiile tarifare 3923 21 000, 3923 29 și 3923 30. În același timp, în anexa nr. 8 se indică că se aplică o taxă pentru articolele de transport sau de ambalare din materiale plastice; bușoane, dopuri, capace, capsule și alte dispozitive de închidere, din materiale plastice incluse în poziția tarifară 3923. Aceste prevederi, de multe ori, fac dificilă alegerea corectă a taxei care trebuie de aplicat.
- Există nesincronizări dintre Legea nr. 1540/1998 și noile acte legislative adoptate în domeniul mediului, cum ar fi: Legea nr. 209/2016 privind deșeurile și Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale.
- Rapoartele aferente achitării taxelor pe poluare fac destul de dificilă efectuarea unor analize mai complexe din partea decidenților de politici. Evidența taxelor pe poluare se face în baza a două rapoarte: POLMED (Taxele declarate pentru mărfurile, care în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului), ce include informații despre taxele pe ambalaje și mărfuri și EMPOLDEP (Plățile declarate pentru emisiile, deversările de poluanți și depozitarea deșeurilor). Taxarea eronată, precum și această comasare a informațiilor implică eforturi considerabile pentru a face analize separate pentru fiecare tip de taxă;
- Datele privind deșeurile din Republica Moldova nu sunt în totalitate compatibile cu informațiile statistice internaționale. Datele privind deșeurile de la întreprinderi sunt exprimate în unități de masă, în timp ce informațiile privind deșeurile municipale sunt prezentate în unități de volum. Acest fapt nu permite calcularea exactă a cantității și deșeurilor formate. Estimarea cantității totale a deșeurilor generate este posibilă, însă acest exercițiu asigură doar o anumită acuratețe și nu oferă o imagine reală. Totodată, la nivel internațional, datele statistice privind deșeurile sunt exprimate în unități de masă. Această diferențiere face dificilă realizarea comparațiilor dintre Moldova și alte state.

RECOMANDĂRI DE POLITICI

În prezent Ministerul Mediului este implicat în elaborarea unui nou concept al taxării poluării mediului. Noua abordare ar putea fi transpusă prin modificarea Legii nr. 1540/1998 sau ar putea fi elaborată o nouă lege. Scopul acestui exercițiu este de a rectifica acele disfuncționalități care diminuează eficiența aplicării taxelor pe poluare.

Noul concept al taxelor pe poluare ar trebui să țină cont de următoarele principii:

1. **Trecerea la formule de calcul ce prevăd aplicarea unor taxe fixe pe cantitatea de poluanți.** Acest fapt va asigura o percepția clară a relației directe dintre taxare și poluare, ceea ce în consecință ar putea demotiva firmele să investească în utilaje și tehnologii nocive pentru mediu;
2. **Ajustarea anuală la rata inflației a taxelor pe poluare;**
3. **E nevoie de majorat taxele pentru emisii și deversări.** Ultima modificare a acestor taxe s-a realizat în 2019. *Majorarea taxelor ar trebui realizată cu cel puțin 40% (între 2019 și 2022 nivelul prețurilor s-a majorat cu 40,3%).* Totodată, majorarea ar putea fi efectuată și cu cote mai mari de 40%, deoarece între 2008 și 2022 s-a realizat doar o majorare a taxelor cu 20%, în 2019, în timp ce în această perioadă nivelul prețurilor a crescut cu 250%. *Dacă s-ar exclude majorarea din 2019, atunci taxele ar putea fi majorate de 2 ori;*
4. **E nevoie de renunțat la niveluri de taxe diferențiate teritorial sau în funcție de utilaj/echipament** pentru a descuraja păstrarea tehnologiilor și instalațiilor poluante, ce pot supraviețui prin migrarea către zone sau utilaje/echipamente cu un nivel mai mic de impozitare;

5. **Ar fi oportun de redus lista mărfurilor, care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului prezentate în anexa nr. 8 a Legii 1540/1998.** Din lista mărfurilor ar putea fi excluse: hârtia și cartonul, articole din pastă de celuloză, din hârtie sau carton; sticla și articolele din sticlă; aluminiul și articole din aluminiu; vehiculele terestre (cele folosite);
6. **Ar trebui de realizat o separare clară dintre ambalaje și mărfuri, pentru a evita interpretări eronate în cazul taxării poluanților;**
7. **Trebuie de introdus noțiunea de ambalaj reciclabil și nereciclabil și de realizat o taxare separată pentru ambalajul reciclabil și cel nereciclabil.** Un nivel mai înalt de taxare ar trebui să corespundă ambalajului nereciclabil;
8. **Deșeurile trebuie clasificate în 3 categorii: periculoase, nepericuloase și inerte. La rândul său taxarea ar trebui conectată la această clasificare a deșeurilor.** Introducerea acestor noțiuni va permite racordarea dintre reglementare taxării deșeurilor și legislația națională privind deșeurile.

ANEXA 1

Taxele de mediu aplicate în Republica Moldova

Categoria de taxe	Denumirea impozitului	Actul normativ care reglementează aplicarea taxelor
Taxe pe energie	• Accize la produsele petroliere • Accize la gazele lichefiate	Codul fiscal, Titlul IV. Accizele
Taxe pe transport	• Accize la autoturisme importate • Taxe pentru folosirea drumurilor • Vinieta	Codul fiscal, Titlul IV. Accizele; Codul fiscal, Titlul IX. Taxele rutiere
Taxe pe poluare	• Plăți pentru poluarea mediului produse de: - <i>emisiile de poluanți în aerul atmosferic ale surselor staționare,</i> - <i>deversările de poluanți cu ape reziduale în obiective acvatice și sisteme de canalizare</i> - <i>depozitarea deșeurilor de producție</i> • Taxe pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului	Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului
Taxe pe resurse naturale	• Taxa pentru apă • Taxa pentru extragerea mineralelor utile • Taxa pentru lemnul eliberat pe picior • Taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice • Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice • Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcției obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile • Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile	Codul fiscal, Titlul VIII. Taxele pentru resursele naturale

Sursa: elaborat de autor